

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

137

DIABETES

Nummer **3** 1977

Renast möjliga insulin för alla behov.

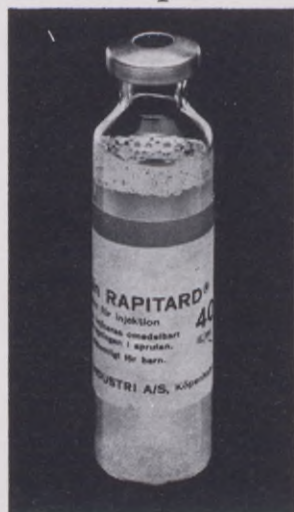
MC-Actrapid®

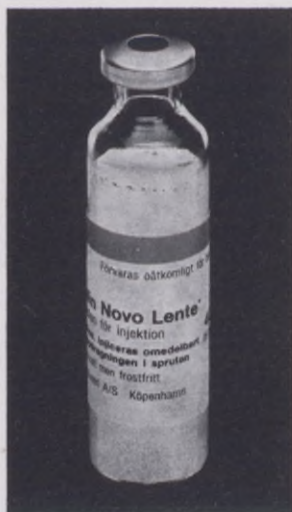
MC-Semilente®

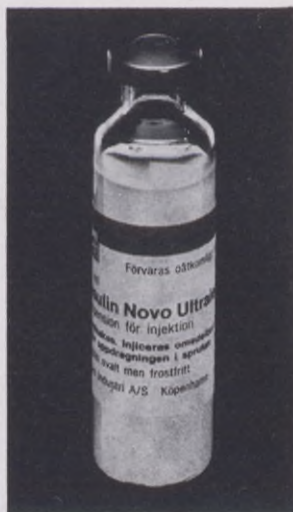
MC-Monotard®

Rapitard®

Lente®

Ultralente®

Novos sex insuliner är blandbara.

NOVO INDUSTRI AB
Box 69, 201 20 Malmö 1, tel: 040/18 11 40.

Ansvarig utgivare:
f. Riksdagsledamoten
Nancy Eriksson

Redaktionskommitté:
f. Riksdagsledamoten
Nancy Eriksson
Docent Jan Östman
Kanslichef
Ingmar Nygren-Bonnier

Redaktör:
Ingmar Nygren-Bonnier

*Redaktion, expedition och
annonskontor:*
Norrbackagatan 8
Box 6609
113 84 Stockholm
Tel. 08/34 09 10
Postgiro 90 09 01 - 0

Prenumerationspris:
25:— kr pr år

Tryck:
Tryckeri AB Svea, Stockholm

Utges även som taltidning

Svenska Diabetesförbundet:
Norrbackagatan 8
Box 6609
113 84 Stockholm
Tel. 08/34 09 10
Postgiro 90 09 01 - 0

Ordförande:
f. Riksdagsledamoten
fru Nancy Eriksson
Roslagsgatan 11, 113 55 Stockholm
Telefon 08/15 83 45

Kassaförvaltare:
Bankdirektör Lennart Dahlström
Roslinvägen 35, 161 55 Bromma
Telefon 08/87 06 28

Eftertryck tillåtes om källan anges

DIABETES

Nummer 3, juni 1977, årgång 27

Organ för Svenska Diabetesförbundet

Innehåll:

På fjället i sol av Nancy Eriksson	3
Individuell livförsäkring	5
Matsidan	10
Sjuksköterskekurs	13
Frågan är fri	15
Öppet brev angående sötningsmedel	17
Föreningsnytt	20
Verksamhetsberättelse	24

Två goda sötningsmedel:

BIT-SACKETTER.

En bit är lika med en sockerbit.
I ditt kaffe eller te. God smak,
snabblösligt. Tre sötnings-
ämnen: sackarin, mannitol
och sorbitol.

STRÖ-SACKETTER.

Välkommen nyhet på fil,
gröt, bär och flingor, till
saftning, syltning och
annat som kräver sötning.
Baserad på mannitol och
sackarin.

AB Sunco, Södertälje

På fjället i sol

Solen bländade. På fjälltopparna runt om Per Ols-gården lyste snön vit. Snitslade banor löpte in i skogen, upp för fjället ringlade ett färgrikt band av diabetiker till 1.000 meters höjd. Det var en Vallbovecka i maj, sådan vi vill ha den, med människor i alla åldrar från nybörjaren i skolan till pensionären.

Vallbovecka har blivit ett begrepp skapat på den jämtländska gården vid Undersåker, där landstinget och Östersunds sjukhus började en medicinskt ledd träningsvecka för diabetiker. Det utmärkande för Vallbo har varit den stora uppsättningen av läkare, sjuksköterskor, dietister, gymnaster och fotvårdare, möjligheten till fortlöpande läkarundersökning, blodprovstagning, dietundervisning etc. Nu har man gjort veckan till både en kurs för diabetiker och en utbildning för personal. Man hade dubbla uppsättningar av alla personalkategorier just för utbildning. Inte minst försöket att ta med AT-läkare (de som ännu håller på att utbildas) var lyckat. Här fick man se en känning, som aldrig visar sig på läkarmottagningen. Här träffar

man också en välskött patient som faktiskt under sina 10 år som diabetiker aldrig stuckit in nålen mer än på ett och samma ställe.

Flera andra län har gjort veckor. Oftast får länets diabetesförening ett anslag av landstinget, tyvärr allt för knappt, så att det blir svårt att just få en riktig uppsättning av personal. Ibland vältrar man hela bördan över på en sjuksköterska och en dietist. Det är omänskligt, och det är en förfelad kurs. Landstinget måste lära sig inse, att för varje dag man sparar på sjukhusvistelse, minskar man sina utgifter med 700 kronor. Och en intensivvecka på en gård som Vallbo ger mycket bättre resultat för patienten, som ändå måste strida med sin sjukdom ensam mest hela livet. Skall vi få det nya vårdprogrammet, som väntas i sommar från socialstyrelsen, måste det kompletteras med *friluftsvveckor*. *Detta är framtida sjukvårds enda möjlighet att klara sin standard.*

I ett symposium ordnat av läkemedelsföretaget Meda förklarade Lunda-läkarna Scherstén och Carlström, att de icke tog in nya diabe-

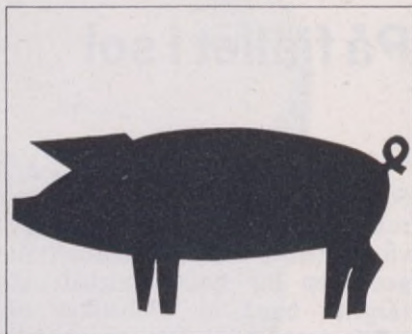
Forts. på sid. 9

Nya Leo insulinpreparat R.I.

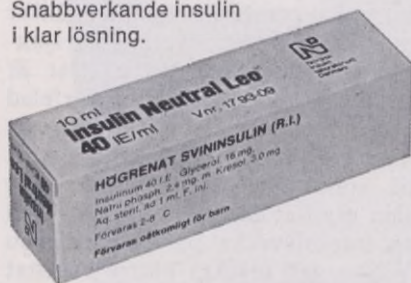
Högrenat svininsulin

R.I. (Rare Immunogenum) anger, att dessa nya preparat endast sällan medför en immunogen reaktion som leder till bildande av antikroppar.

Leo-insulinpreparaten har alltsedan år 1968 innehållit enbart svininsulin och man har därför kunnat rena dem till R.I.-kvalitet utan att deras välkända duration har förändrats.

Insulin Neutral Leo
Snabbverkande insulin
i klar lösning.

Insulin Retard NPH Leo
Med retarderad verkan.
Mikrokristallinsk
suspension.

Preparaten kan blandas i injektionssprutan i de proportioner som önskas utan att de olika enskilda preparaten mister sina karakteristiska egenskaper - och kan sålunda anpassas till patienternas individuella behov.

Nordisk Insulinlaboratorium

Ombud:
AB Leo, Hälsövägen, 252 42 Helsingborg
Tel. 042 - 12 06 00

Individuell Livförsäkring

Förslag om slopande av riskpremier

Till försäkringsbolaget Trygg-Hansa har en för diabetikerna mycket intressant motion avlämnats.

Försäkring är samverkan och solidaritet inom en grupp människor. Förutsättningen är att ett stort antal personer är utsatta för samma risk och att risken är sådan att bara några i gruppen samtidigt drabbas av den.

Vid personförsäkring — individuell livförsäkring — baseras premien på ålder och kön. Den statistiskt framräknade medellivslängden reduceras med vederbörandes aktuella ålder, varigenom en återstående medellivsläng fastställs, vilken ligger till grund för premiesättningen. Detta gäller normalfallet.

Med normalfall avses personer med full arbetsförmåga. Vederbörande måste också vara symptomfria, innebärande att åtskilliga fullt arbetsföra men med kronisk sjukdom ej utan vidare kan teckna försäkring. För alla icke normalfall tillämpas ett omfattande riskindelningsystem, vilket resulterar i ytterligare två grupper, varav en icke är försäkringsbar och den andra sådana som erhåller försäkring med förhöjd premie. En undersökning för några år sedan visade att c:a 10 % av diabetikerna hamnar i

gruppen ej försäkringsbara medan praktiskt taget 90 % erhöll försäkring mot förhöjd premie.

Diabetes är en livsvarig sjukdom och en sjukdom som drabbar personer i alla åldrar. I vårt land är f n c:a 2 % diabetiker och därtill kommer c:a 2 % med latent diabetes, varför sjukdomen fått karaktären av omfattande folksjukdom. Dessvärre visar den också en tendens att anmärkningsvärt öka. Observeras bör emellertid att flertalet diabetiker är fullt arbetsföra och fullgör många gånger mycket krävande arbetsuppgifter. Den historiska utvecklingen för vården av sjukdomen visar att fram till 1920-talet dog alla ungdomar som drabbades. Det var insulinets upptäckt som radikalt förändrade situationen. Även därefter var vården av diabetikerna synnerligen miserabel på grund av bristande kunskap om sjukdomsorsaken. Diabetikerna ordinerades en synnerligen fettrik kost, vilken enligt dagens läkarvetenskap var helt förkastlig och direkt skadlig. Detta ledde till att mängder av diabetiker efter 10—20 år och mer fick följd-sjukdomar, som ofta var livshotan-

de. Först på 50-talet började man till följd av utökad forskning på området få klart för sig att diabetikerna i möjligaste mån måste begränsa fettintaget i kosten. Det kan därför påstås att diabetikerna först under 60-talet mer allmänt börjat få en adekvat sjukdomsbehandling, vilket förhoppningsvis under kommande decennier kan resultera i en påtaglig minskning av följsjukdomarna.

De väsentligaste medicinska framsteg som gjorts i fråga om vården av diabetes gör att försäkringsbolagens metodik för premiesättning i samband med diabetes framstår som orimlig, då den baseras på förhållanden, som ej längre är förhanden. De statistiska data, som i nuläget ligger till grund för beräkning av diabetikernas medellivslängd gäller perioden 1955—1965 och redovisar resultatet av den vård som erhöles på 40- och 50-talet.

I premier för individuell livförsäkring erlades 1975 2 356 mkr. Härav utgjordes av medicinska skäl totalt förhöjda riskpremier, endast 8 mkr eller 0,33 %. Härav följer att en humanisering av riskbedömningen endast medför högst obetydliga justeringar av normalt utgående premier. Det är också helt klart att de så kallade onormala riskerna betalar premier, som ger ej obetydliga överskott, vilket gör det hela än mer otillfredsställande.

Med ovanstående har vi velat visa att nuvarande premiesättnings-system för diabetikerna är starkt föråldrat. Dels därför att det bygger på resultatet av en historisk sjukdomsbehandling, som var ytterst bristfällig, dels därför att det icke påverkats av det mer humana syn-

sätt, som i skilda sammanhang slagit igenom. Systemet är också starkt diskutabelt, då det tillämpas av samtliga försäkringsbolag och därför kan ifrågasättas ur kartellsynpunkt. Konkurrensbegreppet sättes helt ur kraft.

Regionråd 1 vill med stöd av framförda uppgifter föreslå herrar fullmäktige att snarast introducera ett nytt premiesystem, vad gäller risk utöver normalfallet i första hand i fråga om diabetikerna. På sikt bör hela frågan om de medicinska riskerna bli föremål för omprövning. Målsättningen härvidlag bör vara att varje fullt arbetsför individ bör ha möjlighet att teckna försäkring upp till viss gräns.

Stockholm 1977.02.23

Regionråd 1 Stockholm

Förslag till yttrande avseende motion till fullmäktige angående premiesättningen för diabetiker

Styrelsen finner motionen väl underbyggd och motiverad och delar helt den framförda åsikten att man bör söka åstadkomma en på nyare rön grundad syn på premiesättningen av onormala risker och därvid särskilt beakta de orättvisor som mycket lätt kan uppstå.

Vid den remissbehandling som styrelsen föranstaltat har framkommit att problemen med premiesättningen för diabetiker ligger på ett område inom vilket det är nödvändigt och även till fördel för försäkringstagarna att ev. åtgärder genomförs inom hela försäkringsbranschen. Om de enskilda bolagen agerade för sig skulle detta lätt kunna

leda till en icke önskad snedvridning med för försäkringstagarna ogynnsamma följder.

Styrelsen ämnar dels låta verkställa den ytterligare utredning rörande premiesättningen för diabetiker, som kan erfordras, dels ock därefter vidta de åtgärder — sannolikt gemensamma för hela försäkringsbranschen — som behövs för att motionens syfte skall kunna fullföljas.

Styrelsen kommer vidare att föranstalta om att sådana åtgärder, som redan tidigare vidtagits från bolagets sida för att påverka utvecklingen inom försäkringsbranschen av behandlingen av även andra onormala risker, kommer att med större kraft än tidigare fullföljas.

Fotnot: Ovanstående förslag till yttrande har behandlats av bolagsstämman den 1 juni som biföll förslaget.

BREVVÄNNER

German girl would like to correspond with a Swedish girl (not younger than 16 y), favoured in Stockholm or surroundings, perhaps with the chance of a later youth-exchange.

Felicitas Schulze
Kohlgartenstr. 31
4600 Dortmund 1
Western Germany

Jag önskar mig brevvänner i alla åldrar. Jag är 25 år och hemmafru med 1 barn, barn nr 2 ska komma i augusti, om det går bra. Socker-sjuka har jag haft i 10 år. Hoppas jag har tur, så jag får många brevvänner.

Elisabeth Vallner
Paprikagatan 3
424 47 Angered

Testmaterial till reducerade priser

Albustix-strips, äggvitkontroll, 60 st, så långt lagret räcker, 9:—/förp.

Dessutom finns guldpläterade SOS-märken för armband 29:50

Inkl. moms, porto tillk.

Beställ direkt från

ESKILSTUNA DIABETESFÖRENING

Postbox 97 631 02 ESKILSTUNA Postgiro 46 88 57 - 8

Beställningstelefon 016/11 78 30, endast efter kl 18

Kansli: Klostergatan 4, tel 016/11 07 16 - Öppet tisd 18.30—20.00

HEISTAD kompotter

lätt, praktisk mat,

Heistad kompotter, ananas, aprikos, plommon och äpple är färdiga att användas. Sötade utan socker.

Noggrant varudeklarerade. Inga "tillsats-råvaror" utöver den angivna sorten.

Granskat av

Diabet strösötmedel

Doseras som vanligt socker

Heistad Diabet är ett beprövat strösötmedel. Det har samma sötningsgrad, och samma volym som vanligt strösocker och det doseras på samma sätt.

Vid matlagning och bakning används Diabet i samma proportioner som kokboken anger för "strösocker" — effekten svarar också mot vanligt socker.

Diabet strösötmedel ej granskat av Svenska Diabetesförbundet.

Heistad

ledande tillverkare av diabetesprodukter.

Marknadsföres av **Säljtrion AB** Malmö Göteborg Stockholm Örebro
planerad aktiv forskning 040-687 87 031-87 03 20 08-97 01 55 019-13 04 70

KUNGÖRELSE

Stiftelsen Svenska Diabetesförbundets Forskningsfond ställer härmed ett belopp på 500 000 kronor till förfogande för forskning rörande diabetes mellitus. Fonden är öppen för såväl graduerade som ograduade forskare.

Fullständiga ansökningshandlingar skall vara inlämnade på Diabetesförbundets kansli eller vara poststämplade senast den 15 september 1977. Ansökan skall göras på fastställt formulär, som kan rekvideras från Svenska Diabetesförbundet, Box 6609, 113 84 STOCKHOLM.

Inkomna ansökningar remitteras till Svenska Diabetesförbundets Läkarråd för bedömning.

STIFTELSEN SVENSKA DIABETESFÖRBUNDETS FORSKNINGSFOND

Styrelsen

Forts. fr. sid. 3

tespatienter, som skall ställas in på insulin, på sjukhus. De hade dem i öppen vård. Då slipper man få dem tillbaka genast, för då är patienten insulininställd för sitt vardagsliv hemma och i arbete.

Men även utan Vallbovecka bör sommaren användas för motion. "De vars urin är söt mår väl av att gå i öknen och gräva diken", citerade Carlström en gammal grek eller vad det var. På vår gård i Nordanede, som jag nyss gästade, är ju alltid stämningen, maten och renligheten på toppen. Däremot måste man nog se till att den riktiga maten motioneras ner. Just nu saknar vi Håkan och Nisse, som under många år funnits på gården

och gjort mycken trevnad. Man skulle vilja ha någon som plockar fram krocket-spelet, badmintongrejerna, kör gräsklipparen ibland och sjösätter båten. Allt detta som hör till Nordanede mellan skogs promenaderna.

Motionen är ett problem, som vi särskilt velat uppmärksamma även på vår barnkoloni i Bocksjö och givetvis på det nya seglarlägret på Väddö, där vi i år kan ta emot 60 stycken ungdomar. Vi har tillsatt en särskild kolonikommitté i förbundet för att bli få till stånd en undersökning av vad motionen verkligen betyder för diabetiker

Forts. på sid. 48

MATSIDAN

SOL, SOMMAR och LEDIGHET — allt inbjuder till att ta en cykeltur med familjen eller goda vänner.

Lunchmaten packas i en cykelkorg eller väska och eftersom utrymmet är begränsat satsar vi på en rejäl **LUNCHBULLE** med tillbehör.

Allt kan vara förberett dagen innan och strax före utfärden görs pake-
ten i ordning.

Brödet är en bulle av mellangrov karaktär, som passar de flesta.

LUNCHBULLE

50 g jäst, 3 dl vatten, 2 dl lättfil, 2 msk olja, 2 tsk salt, 2 tsk socker (kan uteslutas), 4 dl grovt matbrödsmjöl, 8—9 dl fint matbröds-
mjöl.

Till pensling: lättfil, vallmofrön.

Smula jästen i en bunke, tillsätt lite av vatten + fil, som värmts till ca 37° och rör om så att jästen löser sig. Tillsätt resterande vätska, olja, salt, socker och det grova mjölet och rör om. Tillsätt det resterande mjölet och arbeta degen smidig. Låt den jäsa övertäckt i ca 30 minuter. Arbeta degen på bakkbordet och baka ut till 18—20 runda bullar, som lägges på lätt smord plåt och får jäsa 25—30 minuter. Penslas med lättfil och beströs med vallmofrön.

Gräddas i 225—250° ca 15 minuter. Får kallna på bakkaller.

I stället för vanligt smörgåspålägg provar vi

SIGNES KÖTTBULLAR

4—5 hg köttfärs, 1 rivet litet äpple, 1 riven morot, 1 riven rå potatis, 1 riven lök, $\frac{1}{2}$ —1 tsk salt, litet peppar.

Till stekning: 1—2 msk olja, $\frac{1}{2}$ —1 msk kinesisk soja.

Arbeta ihop färsen med de rivna ingredienserna, salt och peppar. Forma smeten till köttbullar eller biffar. (Till lunchbullen passar det bättre med biffar.) Lägg dem på långpanna och pensla dem lätt med oljan, droppa över litet soja och stek i ugn 225° i ca 10 minu-

ter. Vänd biffarna efter halva stek-tiden.

Av satsen blir det ca 10 biffar. Beräkna ca 2 st per person.

Skölj 1—2 salladshuvuden och låt bladen rinna av ordentligt, be-räkna dessutom $\frac{1}{2}$ tomat, $\frac{1}{2}$ —1 morot och några gurbkitor/person.

Dela bullarna och bred på litet matfett (fettet kan uteslutas för den som så önskar). Lägg ett sal-ladsblad och en biff på vardera brödhalkan och lägg samman dem med ett salladsblad emellan. Linda in bullarna i aluminiumfolie och varje cyklande får sitt lilla paket vid lunchuppehållet. Grönsakerna har packats i burkar eller plast-påse.

Men vad ska vi dricka? Efter en cykeltur är det gott med något svalt och läskande och då föreslår jag att vi tar med oss en termos med Gunilla drickapelsin (osock-rad), gärna något mer utspädd än vad som står på flaskan. Det blir alldeles tillräckligt med smak att beräkna 1 tsk koncentrerad drick-apelsin per glas vatten. Lägg gärna några hallon eller jordgubbar i bi-tar i termosen innan Du håller på apelsindrycken, den vinner både smak- och utseedemässigt. Sötning av denna dryck är helt onödigt. För barnen och för den, som vet med sig att blodsockernivån lätt sjunker — en termos med mjölk, så att den håller sig kall och för de vuxna måste kanske den närapå obligatoriska termosen med kaffe eller te vara med?

Efter maten utforskar vi områ-det kring utflyktsmålet, spelar boll eller hittar på något annat lämp-ligt, som alla kan vara med om. Före hemfärd får den, som känner

sig vara i behov av det, ett litet äpple eller någon annan frukt.

Middagsmaten är förberedd da-gen innan och bara att värma, potatisen kokar medan grönsaker-na görs i ordning och bordet du-kas. Det är Olle Malmberg i Bro-mölla, som bidrar med middags-förslaget.

MEXIKANSK KYCKLINGGRYTA

1 gödkyckling, 1 msk matlagnings-mjöl, $1\frac{1}{2}$ tsk salt, 1 msk chilipul-ver, 2 krm svartpeppar, 1 krm kryddnejlikor, 1 msk margarin, 3 dl tomatjuice, 1 pressad vitlöks-klyfta, 50 g rökt skinka, 1 hackad gul lök, 1 skivad grön paprika.

Dela kycklingen i portionsbitar. Blanda mjöl, salt, chilipulver, svartpeppar, och kryddnejlikor på ett fat. Vänd bitarna i blandningen och bryn dem i matfett och lägg dem sedan i en gryta (tänk på att inte ha för stark värme vid bry-ningen) och späd med litet av to-matjuicen i stekpannan och håll det över kycklingbitarna i grytan. Tillsätt resten av tomatjuicen, lägg i den pressade vitlösklyftan, skin-kan skuren i tärningar, lök och paprika och låt alltsammans sakta koka under lock 30 minuter.

Servera grytan med kokt potatis eller kokt ris samt en stor härlig sallad till.

SOMMARSALLAD

1 salladshuvud, 2 dl djupfrysta gröna ärter, 10—12 rädisor, 1 dl finhackad persilja, lite pressad citron.

Skölj grönsakerna, strimla salladen och rädisorna, blanda i ärterna, persiljan och lite pressad citron.

Den neutrala salladen passar bra till den mustiga grytan. Den som inte är van vid den starka smak som chilipulver ger kan minska ner på mängden eller ev byta mot paprikapulver.

Om Du föredrar ris framför potatis till grytan, så tänk på att 1 dl vattenkokt ris ger lika mycket energi och kolhydrater som 2 äggstora potatisar. Så det kan många gånger vara en fördel att använda sig av potatis.

Välkomna med bidrag — av alla slag!

Skicka gärna förslag på hur Du tar tillvara frukt och bär för vinterns behov.

Solveig

SE HIT ENSAMMA DIABETIKER

Jag är en man, 34 år, med diabetes sedan 1959. Är pensionerad utan allvarliga följd-sjukdomar. Skulle vilja få kontakt med någon likasinnad. Redaktionen har min adress.

S.-I. N.

Tankar om Vallbo

En Vallbo-vecka nått sitt slut vårt landsting kan nu andas ut här vår sjukdom vi fått lära att ut i vardagslivet bära.

Här har vi mat och passning fått av folk som jämt på få har stått som doktorer, sköterskor helt visst men även fotvårdare och dietist.

Dom varit jämt för oss nervös ja nästan lagt oss i kuvös, nog blir det svårt att själv sig klara när vi nu snart skall hemåt fara.

Då minns vi dagar vi i skogen gick och plötsligt nån en känning fick då kom ur busken, vig och lätt vår Karin Cars med sin tablett

så plötslig vila, nu med kaffe till då kunde även Bergström vara still. Sen hem i hast att blodet kolla, snabbt ut på gården för att bolla,

så var det dags för apelsin men först så provades urin.

Ja prov och mat det har vi varvat och ingen har med något slarvat, vi alla far nog, om vi får till Vallbo även nästa år,

så tack ni alla, som varit så god och snäll

all personal med lägerchef Törnell.

Tord Larsson

**Bli medlem i
Svenska
Diabetes-
förbundet!**

Fortbildningskurs i diabetes för sjuksköterskor

I höst, närmare bestämt vecka 42 (17—21/10), kommer Svenska Diabetesförbundet att arrangera en fortbildningskurs i diabetes för sjuksköterskor. Uppläggningsen av denna veckokurs kommer i stort att följa de tidigare mycket lyckade kurserna.

Deltagarna (legitimerade sjuksköterskor) får representera såväl

öppen som sluten vård, skall i sitt arbete ha kontakt med diabetiker och även i övrigt vara väl motiverade för kursen.

De som är intresserade kan rekvidrera ansökningsblankett och program på nedanstående kupong. Kursen kommer att äga rum i Stockholm.

Sista anmälningsdag 15/8 1977.

Till Svenska Diabetesförbundet
Box 6609, 113 84 STOCKHOLM

Undertecknad rekviderar härmed program och ansökningsblankett för deltagande i fortbildningskursen i diabetes.

Namn:

Adress:

Postnr/postadr.:

Tel. bost.:/..... Arb.:

RESYL TABLETTER

- helt utan sötningsmedel.

Löser segt slem.
Underlättar upphostningar.

Verksam substans: Guaifenesin.

CIBA Läkemedel
Fack, 431 20 Mölndal

FRÅGAN ÄR FRI

Fråga: Vilket sötningsmedel är bäst? Jag vet ej vilket sötningsmedel jag skall använda när jag bakar, har Heistads Diabet strömedel, men en väninna sa att det skall man inte använda. Sedan tycker jag att det finns många djupfrysta maträtter som verkar bra, men de innehåller något som heter sockerkulör. Vad är det? Kan en diabetiker använda det?

Tacksam för svar

Svar: Frågan vilket sötningsmedel som är bäst är stor — och väsentligen besvarad i separat artikel (se sid. 17). Om sötningsmedel behövs i baket, dvs när jäst inte ingår vill jag rekommendera cyclamat i första hand. Sockerkulör är inget sötningsmedel, utan ett av livsmedelsverket godkänt färgämne (E150) — och kan givetvis användas av diabetiker.

Fråga: Jag läste för ett par dagar sedan, att det kan vara skadligt att äta för mycket kål, då den innehåller ämnen, som kan framkalla struma. Stämmer detta? Hur mycket är skadligt? Innehåller salladskål samma farliga ämnen? Kålen är ju ett bra grönsaksalternativ på vintern, så vi äter det ofta. Riskerar vi att få struma? Har det överhuvudtaget forskats kring detta?

Aina

Svar: I en hel del växters blad och rötter finns ett eller flera ämnen som kan inverka på sköldkörteln. Kål, rovor och kålrötter hör hit. Bl ingår i dessa växter ett ämne, tio-

cyanat, som kan reducera sköldkörtelns aktivitet och framför allt framkalla struma. Detta gäller dock väsentligen djur såsom kanin. Människan äter som regel inte dagligen de 500—600 g kål som efter en viss tid kan resultera i nedsatt sköldkörtelfunktion och på längre sikt struma. Forskning har således utförts på området, speciellt i Finland, men sannolikt återstår en hel del att göra. Den ojämförligt vanligaste orsaken till struma anses alltjämt vara jodbrist och mer sällan anses naturprodukter vara strumaframkallande.

Docent Jan Östman

Handbok för diabetiker

En omfattande uppslagsbok som tar upp praktiskt taget allt som hör till diabetikerns livsföring.

Arbetslivet Barnkolonier Barndial Biverkningar Björksocker Blodsoc Blodtrycket Bostadsanpassningsbidrag Bukspottkörtel Chockbeh Dosering Fotvård Förbättringslån Försäkringar Glukos Handikapper sättning Hormon Hygien Infektioner Insulinkänningar Injektioner Insuli Jämviktsförhållanden Energibeho Koma Komplikationer Kost under sjukdagar Kroppsinsulin Kärlför-

Ca-pris med moms 43:—
Köp den i bokhandeln eller direkt från ICA bokförlag.
721 85 Västerås, 021/11 04 40.

ICA
bokförlag

Det är lätt att få värdefull information.

Ames Company

MILES Division Miles Laboratories, Ltd.

Agent för Sverige: Meda AB, Box 138, 401 22 Göteborg 1. Tel.: 031/17 68 40

Öppet brev till tidningen Diabetes

I tidningen Diabetes förekommer regelbundet reklam för produkter sötade med sorbitol eller fruktos. Dessa produkter synes vara producerade för diabetiker och saluföres i allmän handel. De återfinnes ofta i affären under rubriken "sockerfritt".

Sorbitol och fruktos är kolhydrater och ger samma kalorimängd per gram som vanligt socker. Man får dessutom samma blodsockerstegring efter förtäring av sorbitol och fruktos som av vanligt socker. I större mängd kan sorbitol dessutom ge diarré. En ogynnsam effekt av fruktos på blodfetterna har också diskuterats.

Beteckningen "sockerfritt" lockar den oerfarne diabetikern att tro att produkterna är "tomma", dvs ej innehåller några kalorier och därför kan förtäras i obegränsad mängd.

Sorbitol och fruktos saluföres dels separat som sötningsmedel dels tillsatta olika typer av produkter. I det förra fallet strör diabetepatienten den aktuella produkten — ofta i stor mängd — över t ex gröten på morgonen i tron att det är ofarligt ja, till och med nyttigt. Effekten hade varit samma om vanligt socker använts.

I annonsen för Heistads produk-

ter säges: "VIKTIGT: Sorbitolmängden i Heistadsprodukterna är väl avvägd och ger inga problem." Denna "väl avvägda" sorbitolmängd är hela 19 %. Konkurrentföretaget som saluför sina produkter under namnet Sionon torde också anse att sorbitolmängden i sina produkter är "väl avvägd". Här är sorbitolmängden i t ex en till volymen mycket liten burk apelsinmarmelad (430 gram) 55 %, dvs cirka 240 gram motsvarande närmare 1.000 kalorier.

Sorbitol- och fruktossötade kakor och bakverk innehåller dessutom en icke oväsentlig mängd fett.

En av huvudprinciperna för kostbehandlingen vid diabetes är att kosten skall vara energikontrollerad. De flesta diabetiker är äldre personer där övervikt i många fall varit utlösande faktor för diabetessjukdomen. Det är därför utomordentligt vanligt att kostproblemet hos en diabetiker cirklar kring frågorna: Hur skall jag kunna gå ner i vikt och hur skall jag kunna behålla den lägre vikten. Ett kostråd som bygger på kalorireduktion är här den enda framkomliga möjligheten tillsammans med ökad fysisk aktivitet.

Det torde klart framgå att dessa

energi- och kolhydratrika s k sockerfria produkter inte har någon plats i diabeteskosten. Vid behov av sötning kan sackarin som är kalofritt användas.

Vi ifrågasätter härmed riktigheten av att en för diabetiker avsedd tidning inför annonser för produkter som är olämpliga för denna patientgrupp. Vad anser tidningens redaktion?

Göran Blohmé
Docent, överläkare
Diabetespolikliniken, Med klin II
Sahlgrenska sjukhuset
Göteborg

Helena Grill-Holmberg
Dietist
Diabetespolikliniken, Med klin II
Sahlgrenska sjukhuset
Göteborg

Aktuell information om sötningsmedel

Frågan om sötningsmedlens skadliga effekter har för diabetiker under senare år varit i högsta grad aktuell — dessvärre också kontroversiell. Det är som bekant ytterst väsentligt för diabetiker att helt — undantag utgör givetvis insulin-känning — undvika s k snabba sockerarter. Med snabba sockerarter menas framför allt de sockerarter som ingår i sockerbitar, choklad, läskedrycker m m och som ger en tydlig stegring av blodssockernivån. Följden kan då bli stora urinvängder och härigenom törst. Av den anledningen har olika typer av ersättningsmedel prövats, bl a en rad syntetiska. De kan inte medföra någon stegring av blodssockret och de ger redan i ytterst små mängder tillräcklig sötma.

Dessa syntetiska sötningsmedel har dessvärre visat sig ha, i större kvantiteter, cancerframkallande verkan på vissa försöksdjur. Det finns däremot inga undersökningar som direkt pekar på att dessa medel, cyklamat och sackarin, har likartad verkan på människa. Bestämmelserna är likväl sådana att om cancerframkallande verkan har iakttagits på försöksdjur så bör ämnet ifråga, det kan vara läkemedel eller livsmedelstillsats, inte alls eller endast av starka skäl komma till användning.

I nuläget är situationen den att man från Statens Livsmedelsverk väntar på besked huruvida cyklamat åter skall accepteras som livsmedelstillsats eller inte. Det är troligt att det kommer ett negativt

besked, men att cyklamat, som sötningemedel, får inköpas i mer lämplig form än vad som f n sker och inte enbart på apotek utan "fritt".

Även sackarin har visat sig ha cancerframkallande verkan på försöksdjur. Urinblåsecancer har observerats hos 24 % av experimentdjur, råttor, men endast hos 1 % av kontroldjuren. Man kan av dessa undersökningar inte utesluta att en viss ökning av urinblåsecancer för människa kan bli följden om sackarin används i samma utsträckning som f n. Något beslut rörande sackarinets framtid har man hittills inte fattat på Livsmedelsverket. Ett informellt möte har ägt rum mellan representanter från Livsmedelsverket och diabetesintresserade läkare. Det troligaste beslutet torde vara att flertalet livsmedel innehållande sackarin alltså kommer att finnas på marknaden men att man försöker begränsa den ingående sackarinhalten.

Mot denna bakgrund, begränsad användning av cyklamat och sackarin, är det förståeligt att man från diabetikers sida önskar andra ofarliga sötningsmedel och att man från producenthåll vill införa nya sötningsmedel. Framför allt har livsmedel innehållande sorbitol och fruktos, såsom marmelader, konfektyrer m m länge rosat marknaden. Sorbitol, är som alla vet, ett kolhydrat eller närmare bestämt en sockeralkohol. Dess sötma är endast 60 % av saccaros. Sorbitol omsätts i levern till fruktos, men även till saccaros i c:a 30 %. Sorbitol kan alltså dels medföra en blodsockerstegring hos dia-

betiker och dels innebära ett visst energitillskott, något som inte sällan glöms bort i sammanhanget. Den sk fördelen med sorbitol är att medlet, liksom fö björksocker (xylitol) suggs upp väsentligt långsammare i tarmen än vanligt druvsocker. Detta medför olägenheten att större mängder av sorbitol ger diarré och kolik — om man så vill en viss inbyggd säkerhetsfaktor mot alltför hög konsumtion — men ändå besvärande. Dessvärre vill som regel inte ansvariga producenter ange med sin varudeklaration att sorbitol är en sockeralkohol och därmed ett kolhydrat!

I motsats till sorbitol sugts fruktos upp nästan lika snabbt som druvsocker i tarmen och ger därför inte diarré. Omvandling till druvsocker sker i levern och en klar blodsockerstegring äger rum hos icke-diabetiker lika väl som hos diabetiker. Förutsättningen är dock att insulinbehandlingen är tillräcklig. Vid insulinbrist sker en större omvandling av fruktos till druvsocker än till glykogen, en sammansatt sockerart som upplagras för kommande energibehov i levern.

Diabetesförbundet, dess läkarråd och Diabetestidningens redaktion har givetvis länge haft ögonen öppna för de rådande oklara förhållandena. Av en rad anledningar har man velat avvakta Livsmedelsverkets mer officiella syn på vissa delfrågor. Diabetesförbundets styrelse har nu officiellt riktat till läkarrådet frågan, huruvida det kan anses vara "försvarbart" att man längre accepterar mer eller mindre missvisande annonsering

Forts. på sid. 47

FÖRENINGSNYTT

SÖDERTÄLJE

Diabetesföreningen Södertälje har hållit sitt årsmöte på Rondo, Folkets Hus.

När ordföranden hälsade välkommen hade ett 60-tal medlemmar infunnit sig. Ordföranden informerade om det gångna årets verksamhet och tackade för det stöd och den hjälp som styrelsen erhållit genom syföreningens verksamhet. Han tackade även alla som stöder och hjälper föreningen, genom gåvor och bidrag. Han framhöll särskilt de aktiva damer som genom sin verksamhet med tillverkning av "gummor" varje år överlämnar ett större bidrag som oavkortat överlämnas till Svenska Diabetesförbundets Forskningsfond och till ungdomsverksamheten.

Ordföranden omnämnde även den gångna föreningens studiecirklar och underströk särskilt att en diabetiker måste lära sig att beakta vad som för honom/henne är den lämpligaste kosten.

Efter förhandlingarna underhöll Elon Dahl med sång till luta, med bland annat ett flertal Taube-visor. Ett mycket uppskattat inslag. Därefter följde den mycket efterlängta serveringen av kaffe med "landgång". Den sedvanliga lottdragningen följde därpå, där syföreningens förnämliga arbeten lottades ut. Att handarbeten är mycket populära kunde man se på vinnarnas glada ansikten.

S.

HÄSSLEHOLM

Diabetesföreningen i Hässleholm med omnejd höll lördagen den 19 mars sitt årsmöte på Västerskolan i Hässleholm. Tillslutningen var stor. Förhandlingarna leddes av Jan-Erik Ljunggren.

Medlemsantalet var vid årets slut 226. Av verksamhetsberättelsen framgår bl a att julfest anordnades på Hantverksgården i Hästveda och en utflykt har gått till Blomstergården i Eringsboda. Tre styrelseledamöter har efter en inbjudan från apoteket i Bjärnum deltagit i en diskussion med apotekspersonal och distriktssköterskor, om bl a test och injektionsmaterial. Föreningen har varit representerad vid riksstämman i Örebro samt vid regionskonferens i Ystad och vid möten med ABF och HCK. En informationsträff för föräldrar till diabetesbarn anordnades tillsammans med andra föreningar i Kristianstad. En ansökan till Hässleholms kommun har resulterat i att föreningen erhållit ett bidrag på 700 kr. Som gåva har föreningen från Hässleholms hantverksförenings damklubb fått motta 150 kr.

JEL

BORÅS

Föreningen hade den 3 april årsmöte då cirka 60 medlemmar hade mött upp till en trivsamt eftermiddag. Stadgarna om Ungdomsfondens medel kan nu efter detta andra möte få disponeras för all form av ungdomsverksamhet i stället för bara kolonivistelser.

Föreningen håller också på att skaffa nya lokaler, och vi försöker få igång lite motionsidrott. Om det-

ta informerade ordf. Claes Eisen och v. ordf. Kurt Carlander. Bara kommunens berörda nämnder säger ja till den nya ombyggnaden av Yxhammarsgatan 24, så är styrelsen benägen att teckna kontrakt för de nya lokalerna.

Till dessa arbeten behöver Borås Diabetesförening aktiv hjälp från alla 574 medlemmarna på ett eller annat sätt. Det måste finnas alla yrkeskategorier representerade bland så många och därför ber styrelsen att ni antingen besvarar enkäten eller ringer expeditionen för att tala om vad ni kan hjälpa till med från kaffekokning till golvläggning och VVS.

Styrelsen fick två nya medlemmar i sekr. Marianne Hjelm och kassör Bo Lennart Eklund, övriga omvaldes. Ett stort tack framfördes till avgående sekr. Hans Eriksson efter 8 år i styrelsen och hans fru kassören Barbro Eriksson för deras självupptring och arbete för föreningens bästa.

Årsmötet fick också höra underhållning av Tripolis, vilka blev mycket uppskattade. Först lite sång och därefter roliga historier av Bernt Sund som avlöstes av Stig Svenssons lyckade imitationer av flera kända sångare.

Under höstterminen fick Freed Dahlqvist en förfrågan av ordf. Claes Eisen om han som lärare kunde ordna en utställning om diabetes efter nyköpingsmodellen. Efter flera kontakter med olika lärarkolleger kom han till den slutsatsen att han själv måste ordna den om den skulle bli av.

I samråd med hans klass 7 d i Viskaforsskolan beslöt man att man skulle försöka under 2 st 20-minuterspass dvs klassföreståndartiden att ordna utställningen. Efter cirka 15 veckor var den färdig att ställas ut i Viskoforsbiblioteket där den rönte stort intresse och var mycket uppskattad.

Klass 7 d lade verkligen ned ett stort arbete för att förstå och skriva lättfattligt om symptom, kost och annat som hör ihop med diabetes. Hela våren har sedan utställningen cirkulerat på Borås olika bibliotek samt på Borås lasarett.

Ungdomssektionen har haft ett par möten i vår den 11 febr. och den 21 mars.

Under dessa trevliga sammankomster har vi diskuterat hur vi skall lägga upp vårt fortsatta arbete. Det framkom olika förslag förutom pingis och diverse idrottsaktiviteter att man gärna vill resa ut för att träffa, fiska eller göra studiebesök.

Kvällarna har avslutats med smörgås och kaffe samt diskotek.

Freed

GÖTEBORG

Diabetesföreningen i Göteborg hade den 29 mars sitt årsmöte på SKF:s klubbstuga Göteborg.

Ordföranden Marga Lagerström hälsade ca 160 personer av föreningens medlemmar välkomna.

Till ordförande för mötet valdes Sture Odqvist.

Styrelsen utökades med två ledamöter, där studieorganisationsen skall ingå.

Duni Bilå ab **hygien**

Box 152 · 30103 HALMSTAD 1 · Tel. 035/10 00 00

presenterar BonSwab[®] och SaniCast[®].

Före injektionen: **BonSwab[®]**

Praktisk och rationell injektionstork på burk.
(Indränkt med 70% etylalkohol
och 0,5% klorhexidin).

- alltid en tork till hands, fuktad och klar för användning.
- hygienisk förpackning.
- billigare och miljövänligare än enstycksförpackade injektionstorkar.

Efter injektion:

SaniCast[®]

Ett effektivt destruktionssystem för hantering av riskavfall som kanyler, sprutor etc.:

- godkänt av Socialstyrelsen.
- desinficerar, inkapslar och oskadliggör riskavfallet som läggs i behållaren.
- behållaren kan utan risk kastas bland vanligt avfall.

Beställ direkt från:

ESKILSTUNA DIABETESFÖRENING

Postbox 97 631 02 ESKILSTUNA Postgiro 46 88 57-8.

Beställningstelefon 016-11 78 30, endast efter kl 18.

Kansli: Klostergatan 4, tel 016-11 07 16 - Öppet tisd. 18.30-20.00

Efter mötesförhandlingarna bjöds på kaffe och smörgås, och efter kaffepaus samlades deltagarna igen för att av Yngve Ekberg få en demonstration av ny injektionsspruta.

Mötet fick höra ett mycket intressant föredrag av dietisten Lena Holmberg om sötningsmedel och dess problem.

Som sista programpunkt underhöll trubadören Ove Gert, vilket blev mycket uppskattat av mötesdeltagarna.

R. J.

Diabetesföreningen i Göteborg med omnejd anordnade på försök ett lokalt möte i Partille församlingshem onsdagen 11 maj, dit ca 50 personer kom för att lyssna på doc. Göran Blohmé från Sahlgrenska sjukhuset.

Rune Johanson, föreningens v. ordförande, hälsade välkommen och framhöll bland annat att det här var ett test på intresset för lokala informationsmöten.

Doc. Blohmé talade sedan om diabetes, dess uppkomst och behandlingsmöjligheter. Han uppehöll sig särskilt vid vad en person med diabetes inte får och får äta. Kost och motion är två av hörnpelarna vid behandling av sjukdomen. Han använde ett språk som var lätt att förstå för åhörarna. Anförandet illustrerades även med ett rikhaltigt bildmaterial.

I den efterföljande frågestunden som blev mycket livlig, fick doc. Blohmé tillfälle att poängtera bristerna i kostrådgivningen. Vi måste alla stödja kravet på fler dietister, sade han. Kraftiga applåder och blommor visade att hans medverkan varit uppskattad. Till mötet hade

flera icke medlemmar sökt sig och dessa fick nu en första kontakt med föreningen. Efter det här lyckokastet kommer vi givetvis att satsa mer på lokal verksamhet, säger Rune Johanson. Vi vet ju att det finns många flera diabetiker här omkring.

A. J.

UMEÅ

Ett stillsamt jubileum gick av stapeln i Umeå söndagen den 13 mars. Det var Umeå Diabetesförening som då firade sitt 25:e verksamhetsår med en festlighet. Man började med årsmötesförhandlingarna där allt gick i samförståndets tecken. Visserligen fick föreningen en ny ordförande, Erik Lök, efter Bo Lundberg som av sagt sig. Bosse kvarstår dock i styrelsen som den klippa han är. Därefter åt man gravlax och oxfile för att så småningom komma fram till kvällens höjdpunkt. Dagens hedersgäst var Bo Andersson, känd av oss alla, som höll ett inspirerat föredrag om vår fiende diabetes. Föredraget som gav oss både tröst och ord på vägen, hade ett uppmärksammat auditorium av både medlemmar och företrädare för kommun och landsting.

Bo Andersson är värd ett särskilt tack för sin medverkan, tycker vi 110 medlemmar som fick vara med.

E. M.

**Annonsera i
DIABETES**

*Svenska
Diabetesförbundet*

Styrelsens verksamhetsberättelse

Verksamhetsåret

1 januari

– 31 december 1976

Förbundsstyrelse

Förbundsstyrelsen har haft sitt säte i Stockholm. Verksamhetsåret är det första av de två som omfattas av tiden mellan riksstämmorna 1976 och 1978. Förbundsstyrelsen valdes för två år vid riksstämman i Örebro den 28 maj 1976 och fick följande sammansättning:

Arbetsutskottet

Ordinarie

Ordförande Fru Nancy Eriksson, Stockholm.

Kassaförvaltare: Herr Lennart Dahlström, Stockholm.

Övriga ledamöter: Hrr Stig Andersson, Stockholm, Bertil Olsson, Norrköping, Börje Larsson, Luleå, Hans Söderman, Gävle och Jan Östman, Stockholm.

Suppleanter

Hrr Gunnar Collberg, Stockholm och Tomas Waldebäck, Nyköping.

Övriga i förbundsstyrelsen

Ordinarie

Hrr Per Köhlin, Karlstad, Yngve Stranke, Karlskrona, fru Ingrid Olsson, Malmö, hrr Holger Gustavsson, Skövde, Alf Gustavsson, Alingsås, fru Marga Lagerström, Göteborg, hrr Bo Lundberg, Umeå och Bengt Käll, Jönköping.

Suppleanter

Hrr Bertil Ströhm, Örebro, Billy Lyander, Visby och fru Magnhild Klittsäter, Karlstad.

Revisorer

Till revisorer valde riksstämman auktoriserade revisorn Börje Lindeberg, Stockholm med auktoriserade revisorn Jan Engström, Stockholm som suppleant samt hrr Curt Sandsjö, Göteborg och Paul Gröön, Stockholm med hr Birger Westberg, Stockholm som suppleant.

Kansli

Ingmar Nygren-Bonnier har tjänstgjort som kanslichef, Birger Pehrson som ombudsman, fru Margit Stridh som kanslist, Monica Hulting och Anita Carlsson som kontorsbiträden samt Birgitta Svedberg som bokförare (fr o m 12 april).

Styrelse- och AU-sammanträden

Förbundsstyrelsen har sammanträtt den 10 april, 28 maj och den 23 oktober. Arbetsutskottet har haft 4 protokollförda sammanträden och dessutom utgjort särskild lotteristyrelse. Ordföranden och kassaförvaltaren har haft ständig kontakt med kansliet.

Läkarrådet

Förbundets läkarråd har bestått av följande ledamöter: Dr Bo Andersson, Stockholm, ordförande, som i oktober efterträddes av docent Jan Östman, Stockholm, vilken som tidigare sekreterare efterträddes av Claes Hellerström, Uppsala. Övriga ledamöter har varit professor Yngve Larsson, Linköping, docent Sven-Erik Fagerberg, Örebro, docent John Cristiansson, Kristianstad, professor Sture Falkmer, Umeå, docent Per Björntorp, Göteborg, docent Erol Cerasi, Stockholm och docent Sven Carlström, Lund.

Läkarrådet har haft ett sammanträde den 15 oktober. Läkarrådets ordförande har dessutom stått i fortlöpande kontakt med förbunds-kansliet. Ur forskningsfonden har forskningsbidrag på 500 000 kronor ställts till förfogande. Efter förslag från läkarrådet har bidrag utbetalats till följande forskare:

Arne Andersson, Uppsala, Hans Arnqvist, Linköping, Kjell Asp-lund, Umeå, Per-Olof Berggren, Uppsala, Ove Berglund, Umeå, Håkan Borg, Uppsala, Sven Brolin, Uppsala, Erol Cerasi, Stockholm, Stefan Emdin, Umeå, Lorentz Engström, Uppsala, Ulf Eriksson, Uppsala, Eva Gagerman, Umeå, Johan Gentz, Stockholm, Kjell Grankvist, Umeå, Lars Grimelius, Uppsala, Erik Gylfe, Uppsala, Göran Hallmans, Umeå, Claes Hellerström, Uppsala, Christen Henriksson, Göteborg, Jan Holm, Göteborg, Anders Häger, Linköping, Lars-Åke Idahl, Umeå, Yngve Larsson och Johnny Ludvigsson, Linköping, Folke Lindgårde, Malmö, Jan Lindsten, Stockholm, Rolf Luft, Stockholm, Ingmar Lundquist, Lund, Mario Monti, Lund, Peter Naeser, Uppsala, Gudrun Nyberg, Göteborg, Henning von Schenk, Malmö, Janove Sehlin, Umeå, Ulf Smith, Göteborg, Roger Stenling, Umeå, Göran Sterky, Stockholm, Frank Sundler, Lund, Göran Sundkvist, Malmö, Inge-Bert Täljedal, Umeå, Karl-Göran Tranberg, Lund, Jan Thorell, Malmö, Kerstin Uvnäs-Wallensten, Stockholm, Bengt Winblad, Umeå, Anders Widström, Örebro, Ambjörn Ågren, Uppsala, Yngve Östberg, Umeå, Claes-Göran Östens-

son, Uppsala, Jan Östman, Stockholm. Ändamål och belopp framgår av bilaga.

Utöver dessa bidrag har fondstyrelsen beviljat resebidrag till läkare, som deltog i den internationella diabeteskongressen i Indien, med tillsammans kronor 71 088.

I samband med förbundsstyrelsens höstsammanträde avtackades läkarrådets ordförande dr Bo Andersson och den avgående ledamoten professor Rolf Luft. Båda utnämndes till hedersledamöter i Svenska Diabetesförbundet.

IDF:s kongress i New Delhi

Den 9:e internationella diabeteskongressen hölls i New Delhi under tiden 31 oktober—5 november. Officiella delegater från Svenska Diabetesförbundet var förbundsordföranden fru Nancy Eriksson och läkarrådets ordförande dr Bo Andersson. Svenska Diabetesförbundet hade dessutom möjlighet att lämna resebidrag till 19 läkare samt till 6 lekmän. I samband med kongressen arrangerade förbundet i samarbete med Reseexperterna AB en gruppresa som även innefattade en rundtur i Fjärran Östern med besök i Hongkong, Bangkok och Nepal. I denna resa deltog 120 personer från de skandinaviska länderna. Kongressen blev en mäktig mönstring av vetenskapsmän, sjukvårdspersonal och patienter från 56 länder. Ett flertal svenska forskare deltog med uppmärksammade föredrag i någon av de samtidigt pågående 8 parallella sessionerna. Professor Rolf Luft som varit IDF:s ordförande under den gångna treårsperioden omvaldes för ännu en

period. På lekmanakongressen slogs fast att utbildning och information är en hörnsten i all diabetesvård. Nästa kongress beslöts hållas i Wien år 1979.

Studieverksamhet

Under 1976 har förbundet tillsammans med ABF, där förbundet sedan 1973 är medlem, framställt en kursbok "Aktiv medlem". Kursboken är en genomgång av förbundets verksamhet och bör läsas tillsammans med t ex Brevskolans Vår förening. ABF har tillsammans med Diabetesförbundet anordnat en cirkelledarkurs med 25 deltagare från de Öst- och Mellansvenska föreningarna i Örebro under veckoslutet 4—5 december.

Läns- och lokalföreningarna

Antal under året arbetande lokalföreningar var 81 med 24 600 medlemmar, vilket innebär en medlemsökning med 1 786 från föregående år. Under året har tre nya lokalföreningar bildats i Hallsberg, Ljusdal och Sollefteå. Länsföreningar finns organiserade i de flesta län och en länskonferens hölls i Stockholm den 11 april.

Stockholmsföreningen har liksom tidigare drivit barnkoloni på Barnens Ö till vilken ett 40-tal diabetesbarn i åldern 6—12 år beretts plats.

Länsföreningen i Gävleborgs län har i samarbete med ABF anordnat en funktionärskurs för föreningarna i södra Norrland. Kursen var förlagd till Diabetesgården och från förbundskansliet medverkade Margit Stridh och Monica Hulting. Länsföreningarna i Östergötland och Skaraborgs län har även arran-

gerat funktionärskurser. I samband med Diabetesdagen uppvaktade länsföreningarna respektive lands-ting med hemställen om fritt testmaterial.

Länsföreningarna i Jämtland, Västerbotten och Blekinge har under året arrangerat sk Vallboveckor med stöd av respektive lands-ting.

Många föreningar har bedrivit en omfattande studieverksamhet. Så har t ex Stockholmsföreningen anordnat kurser i exempelvis diabetes, kostfrågor och föreningsteknik; Örebroföreningen kostkurs riktad främst till mammor med diabetesbarn, Nyköpingsföreningen en kurs i ämnet barndiabetes samt en kostkurs.

Regionala konferenser

Den Nordsvenska regionkonferensen hölls i Vilhelmina den 11—12 september med medverkan av bl a förbundsordföranden Nancy Eriksson. Den Mellansvenska regionkonferensen hölls i Arboga den 3 oktober där kanslichef Ingmar Nygren-Bonnier medverkade. Ombudsman Birger Pehrson deltog i den Östsvenska regionkonferensen, som hölls i Bollnäs den 2 oktober. Den Sydsvenska konferensen hölls i Ystad den 30 november och den Västsvenska i Falköping den 13—14 november med medverkan av Stig Andersson. Vid samtliga regionkonferenser medverkade representant från ABF och presenterade den nya kursen "Aktiv medlem".

Föräldrakurser

Två föräldrakurser anordnades på Bocksjölägret under sommaren.

Den första kursen hölls under tiden 8—11 juni. 25 föräldrar och 19 barn deltog i kursen. Som föreläsare medverkade dr Per Köhlin, dietisten Karin Malers och sjuksköterskan Eva Cornell. Den socialmedicinska avdelningen leddes av Birger Pehrson.

Den andra kursen hölls under tiden 9—13 augusti i vilken 23 föräldrar och 19 barn deltog. Föreläsare på denna kurs var dr Per-Olov Elfstrand, dietist Karin Malers och sjuksköterskan Eva Cornell. För den socialmedicinska avdelningen svarade Ingmar Nygren-Bonnier. Som kursledare fungerade Margit Stridh.

Diabetesgården Nordanede

Diabetesgården har som vanligt varit öppen under vintersportveckorna, påskeveckan och från maj till oktober samt under jul- och nyårshelgerna. Gårdens värdinnor Birgit Johansson och Eivor Gustavsson kan glädja sig åt gårdens allt större popularitet bland våra medlemmar. Gården har varit fullbelagd och många sökande har ej kunnat tas emot. En renovering av rummen i huvudbyggnaden har påbörjats, varvid tre rum har färdigställts under hösten.

Bocksjölägret

A. Barnkoloni — ungdomsläger

Under perioderna 13/6—3/7 och 17/7—7/8 anordnades barnkolonier för diabetesbarn i åldern 7—14 år. Under tiden 17/7—7/8 anordnades även ett ungdomsläger. Ett 80-tal barn och ungdomar deltog. Docent Kurt Palmén och dr Soli Bhiladvalla ansvarade för läkarkontrollerna

och sjuksköterskorna Janina Lundell, Monica Ekeröth och Birgitta Lundin för den dagliga medicinska övervakningen. Lägerchef var hr Holger Gustafsson, Karlsborg.

B. Övrig verksamhet

Två föräldrakurser anordnades under sommaren. Vidare har veckoslutskurser för föreningsfunktionärer arrangerats på Bocksjölägret. Under vintersportlovet anordnades en lägervecka då både vuxna och ungdomar besökte lägret. Sjuksköterskan Eva-Lott Eriksson deltog i denna vecka och svarade för den medicinska övervakningen.

Fejan

Genom samarbete med Sveriges Flottas Ungdomsförbund kunde Diabetesförbundet bereda ett 20-tal ungdomar plats på sjösportlägret Fejan i Stockholms skärgård. Våra diabetesungdomar fick här första gången vara på läger tillsammans med friska kamrater. En intressant iakttagelse var att diabetesungdomarna klarade lägervistelsen med betydligt färre sjukdagar än de övriga. Kurschef och initiativtagare var Gustaf Qvennerstedt, ordförande i Flottans Ungdomsförbund, till vilken styrelsen riktar ett varmt tack liksom även till de marina myndigheterna, som på ett mycket positivt sätt stödde försöksverksamheten och som förklarat sig vilja fortsätta samarbetet. Sjuksköterska på Fejan var Mary Esping och läkare var dr Lars Bellman vilka båda deltog i hela lägerverksamheten. Husmor på Fejan var fru Svea Berntsson och som hennes biträde för diabeteskosten fungerade fru Berit Qven-

nerstedt. Flottans instruktörer tjänstgjorde som ledare och lärare för segling.

Textilinsamling

Liksom tidigare år har förbundet i samarbete med Ystads Export AB bedrivit textilinsamling. Denna insamling sker nu i allt mindre omfattning och har endast inbringat 10 000 kronor.

Rikslotteri

Ett rikslotteri anordnades under tiden 1 december 1975—1 juni 1976. Lotteriet omfattade 400 000 lotter à 2 kronor. Lotteriet blev slutsålt och inbringade med föreningarnas provisioner över 200 000 kronor.

Jultian

Förbundets traditionella Jultia, som utsändes till medlemmarna och fackföreningar, gav en nettobehållning av ca 33 000 kronor.

Julkort

Det under föregående år påbörjade försöket med försäljning av julkort fortsatte även i år. Resultatet blev dock ej som förväntat men ett lager finns för kommande försäljning.

Tidningen Diabetes

Tidningen Diabetes har under året ökat sin upplaga med ca 3 000. Kostnaderna stiger fortlöpande. Förbundet har deltagit i en överläggning med finansdepartementet om ett framtida tidningsstöd. Förbundet har hemställt om statligt tidningsbidrag men har ännu icke erhållit sådant. Redaktionskommit-

tén består av förbundsordföranden, kanslichefen och docent Jan Östman.

Anslutning till organisationer

Svenska Diabetesförbundet är anslutet till ABF och ingår i Statens Handikappråds referensgrupp. Förbundets läns- och lokalföreningar är också representerade i läns- och kommunalhandikappråden. Vidare har förbundets riksstämman beslutat att söka inträde i HCK (Handikappförbundens Centralkommitté) fr o m 1977. Många av förbundets lokalföreningar är redan lokalt anslutna till HCK.

Riksstämman

Årets riksstämman hölls i Medborgarhuset i Örebro den 27—29 maj. 201 ombud och 34 observatörer från 68 föreningar deltog i riksstämman. Den första dagen ägnades efter lunch åt en vetenskaplig avdelning. Docenterna Sven-Erik Fagerberg och Ragnar Thörnqvist samt dr Staffan Stenkula talade över ämnet ögonvård. Därefter gav dr Anders Gamstedt, sjuksköterskorna Ann-Sofi Åhman och Rose-Marie Sjöholm och dietisten Ingegerd Peterson tillsammans med docent Sven-Erik Fagerberg glimtar från diabetesmottagningen på regionsjukhuset i Örebro. Första dagen avslutades med en bankett vid vilken länets landshövding Harald Aronsson deltog. Redaktör Torsten Ehrenmark medverkade med en uppskattad uppläsning. Vid banketten hyllades också förbundets förre revisor och mångårig styrelseledamot hr Lennart Hammarström som utsågs till förbundets fjärde heders-

medlem. Riksstämman antog ett handlings- och aktivitetsprogram som rör dels ögonvården dels insatser för diabetiska barn och ungdomar. Vidare beslöt riksstämman att förbundet skall söka inträde i Handikappförbundens Centralkommitté (HCK). 14 motioner behandlades av riksstämman rörande bl a skatteavdraget, självtestmaterial och informationsproblem av olika slag. Ett varmt tack riktades till Örebroföreningen för en välordnad riksstämma. Riksstämman beslöt att göra en uppvaktning angående utbildningen av dietister.

Remisser

Svenska Diabetesförbundet har avgett remissyttrande över "Förslag till vårdprogram för diabetes". Synpunkter och förslag har inhämtats från förbundets läkarråd och lokal-föreningar, vilka har sammanställts till ett yttrande av en grupp bestående av förbundsordföranden fru Nancy Eriksson, styrelseledamöterna Stig Andersson och Tomas Waldebäck samt kanslichef Ingmar Nygren-Bonnier och ombudsman Birger Pehrson. Remissyttrandet, som i stort tillstyrker utredningen, går in på en rad detaljfrågor med ändringsförslag.

Förbundet har även avgett remissyttrande över utredningen "Kultur åt alla". Förbundet tillstyrker utredningens grundprincip om ökat stöd till handikapprollen och pekar särskilt på hur kostnader för framställning av Diabetes taltidning ökat. Förbundet framför också tanken på tjänstebrevsrätt för handikapporganisationerna, vilket skulle betyda en avsevärd eko-

nomisk lättnad för organisationerna.

Vidare har förbundet avgett yttrande över Studiereseutredningens betänkande "Språkresor". Förbundet pekar på vikten av att medicinsk sakkunnig finns på de platser som är aktuella för bl a diabetes-ungdomar, att det statliga stödet till verksamheten ökas och att det behövs en representant för något av de medicinska handikappen med erfarenhet från tidigare reseverksamhet i styrelsen för ett framtida statligt reseföretag, som skall handha denna reseverksamhet.

Internationellt

Svenska Diabetesförbundet är anslutet till Internationella Diabetes-federationen (IDF). IDF:s tidning News Bulletin har utkommit med två nummer under året. Förbundsordföranden och dr Bo Andersson är förbundets representanter i General Council. IDF höll under året en världskongress i Indien. Mer härom under rubriken IDF:s kongress i New Delhi.

Svenska Diabetesförbundet ingår tillsammans med övriga nordiska diabetesförbund i Nordiska Diabetikers Samarbetskommitté. Kommittén hade under året ej något formellt sammanträde då internationell diabeteskongress hölls och informella sammankomster hölls under kongressen.

Svenska Diabetesförbundet utgör sekretariat för det Skandinaviska Sällskapet för Diabetesforskning.

Diabetesdagen

Diabetesdagen firades traditionsenligt under september månad då

många föreningar anordnade informationsmöten runt om i landet. I samband med Diabetesdagen sändes förbundets stödpenning ut till medlemmarna. Denna kampanj möttes mycket positivt och gav en nettobehållning av ca 180 000 kronor. Styrelsen riktar ett varmt tack till alla som hjälpte till att nå detta goda resultat.

Sergelreklam

Sergelreklams verksamhet har pågått planerligt under året med en positiv utveckling. Beträffande ekonomin hänvisas till särskild redovisning.

Test av livsmedel

Testkommittén bestående av 1:e byråsekreterare Ulla Sahlén, licentiat Hans Gutenberg, dr Bo Andersson och Ingmar Nygren-Bonnier, har förutom de egentliga arbetsuppgifterna i anslutning till ansökningar om erhållande av förbundets granskningsmärke, haft en rådgivande funktion såväl till Statens livsmedelsverk som ett flertal producenter med anledning av lagen om specialdestinerade livsmedel. I det vetenskapliga råd som bl a arbetar med att behandla ansökningar avseende specialdestinerade livsmedel ingår dr Bo Andersson och professor Rolf Luft.

Kommitténs ledamöter medverkade den 29 november i ett symposium "Socker och sockerersättningsmedel" på livsmedelsverket i Uppsala.

Försäljning av livsmedel

Provförsäljningen av Findus portionsmat för diabetiker har i

begränsad omfattning fortsatt under året. Föreningarna i Borås och Örebro har bedrivit försäljning.

Vidareutbildning av sjuksköterskor

Under året arrangerades en uppföljningskurs den 24—25 april för de sjuksköterskor som deltagit i veckokursen hösten 1975. 23 sjuksköterskor deltog. Den 11—16 oktober arrangerades en fortbildningskurs enligt i stort samma modell som tidigare år. Kursledare var sjuksköterskan Sonja Jakobsson från Huddinge sjukhus. 39 sjuksköterskor från hela landet deltog. Stöd till kursen lämnades av Novo Industri AB, Svenska Hoechst Läkemedel AB och AB Meda Läkemedel. Kursen var förlagd till Sjöfartshotellet i Stockholm.

Injektionsmaterial

En arbetsgrupp vari från förbundet ingår dr Bo Andersson och Ingmar Nygren-Bonnier/Birger Pehrson har på initiativ från Landstingens Inköpscentral arbetat med att söka få fram bättre injektionsmaterial för diabetiker. Arbetet har så fortskridit att det kan förväntas att en ny produkt kan testas av diabetiker och vårdpersonal under våren eller försommaren 1977.

Merkostnader för diabetiker

Frågan om merkostnader för diabetiker har varit föremål för överläggningar med riks försäkringsverket. Därvid har förbundet företrätts av dr Bo Andersson och Ingmar Nygren-Bonnier. Frågan är aktuell för att fastslå diabetikers berättigande till vårdbidrag och handkappersättning. Riks försäkringsver-

ket avvaktar en utredning av merkostnader för diabetiker från Konsumentverket, något som säkerligen också kommer att påverka storleken av ett skattefritt avdrag. Förbundet har bestämt hävdad att vårdbidrag bör utgå för barn fram till 16 år och att merkostnaderna för vuxna diabetiker är av den storleksordningen att de bör berättiga till handikappersättning.

Reseverksamhet

A. Utlandsresor för ungdom

I samarbete med Centralnämnden för skolungdomsutbyte har förbundet även i år kunnat bereda ett antal diabetesungdomar plats i för dem lämpliga hem företrädesvis i England.

B. Kongressresa

I samband med den internationella diabeteskongressen i New Delhi arrangerade förbundet en rundresa i Fjärran Östern. Resan som företogs i samarbete med det finska reseföretaget Reseexperterna AB blev mycket uppskattad av de ca 120 deltagarna från de skandinaviska länderna.

Slutord

1976 har i många avseenden varit ett krävande år med många förändringar. Två av förbundets främsta medarbetare, läkarrådets ordförande dr Bo Andersson och AU-ledamoten, tidigare även ledamot av läkarrådet, professor Rolf Luft har avgått. Trofasthet och initiativkraft har präglat deras gärning.

I en ekonomisk trängd tid har förbundet lyckats få sitt hittills största lotteri slutsålt. Vidare har

stödpenningen givit ett bra försäljningsnetto. Men uppgifterna ökar. Tillströmningen till barnkolonin i Bocksjö och rekreationshemmet i Nordanede har varit så stor, att det inte tillnärmelsevis gått att ta emot alla. Detta trots att Fejans seglarläger också tog 25 ungdomar. Här till medverkar säkerligen den förändrade inställningen till bl a barnkolonier, som finns på ledande socialt håll. Behovet kommer säkerligen att ytterligare accentueras, när det väntade vårdprogrammet skall realiseras. Under året har fortlöpande förhandlingar och undersökningar ägt rum beträffande diabetikernas rätt till vårdbidrag och handikappersättning, dock utan att myndigheterna ännu fattat beslut.

Förbundet gläder sig åt en medlemsökning med 8 %. Främst står T-län med en ökning av 25 %. Det bör finnas stora möjligheter inom hela förbundet till ökningar.

För allt ekonomiskt stöd från enskilda, grupper och stat och kommun framföres tacksamhet liksom för det arbete medlemmar, personal, läkarråd och andra intresserade ägnat förbundet.

STYRELSEN

STIFTELSEN SVENSKA DIABETESFÖRBUNDETS FORSKNINGSFOND

Styrelsens årsberättelse för verksamhetsåret 1976

Styrelsen, bestående av samma personer som utgör Svenska Diabetesförbundets styrelse, har under året hållit ett sammanträde den 23 oktober. Vid sammanträdet beslöt styrelsen efter att ha inhämtat Läkarrådets yttrande över inkomna ansökningar att utdela 500 000 kronor enligt bifogad förteckning. Sty-

relsen har med hänsyn till de numera höga forskningsbidrag som utdelas, uttalat sig för att större forskningsprojekt bör kunna stödjas och att även etablerade forskare bör komma i fråga. Beträffande stiftelsens ekonomi hänvisas till bifogat sammandrag av räkenskaperna för år 1975.

Styrelsen

SVENSKA DIABETESFÖRBUNDETS HJÄLPFOND

Styrelsens årsberättelse för verksamhetsåret 1976

Styrelsen har bestått av följande personer: fru Nancy Eriksson, ordförande, hr Lennart Dahlström, kassaförvaltare, hrr Stig Andersson, Bertil Olsson, Börje Larsson, Hans Söderman och Jan Östman.

Suppleanter har varit hrr Tomas Waldebäck och Gunnar Collberg. Styrelsen har haft 4 sammanträden varvid anslag utdelats företrädesvis för tandvård.

Styrelsen

LYDIA OCH OSCAR LINDERS MINNESFOND

Styrelsens årsberättelse för verksamhetsåret 1976

Styrelsen har bestått av följande personer: fru Nancy Eriksson, ordförande, hr Lennart Dahlström, kassaförvaltare, hrr Stig Andersson, Bertil Olsson, Börje Larsson, Hans Söderman och Jan Östman. Suppleanter har varit hrr Tomas Waldebäck och Gunnar Collberg.

Styrelsen beslöt vid sitt sammanträde den 16 december att till var och en av 34 sökande med utfyllnad från Hjälpfonden utdela 200 kronor. Beträffande fondens ekonomi hänvisas till bifogat sammandrag av räkenskaperna för året.

Styrelsen

SVENSKA DIABETESFÖRBUNDETS BOKSLUT 31/12 1976

Resultaträkning för år 1976

	<i>Kostnader</i>	<i>Intäkter</i>
Kansli, löner	285 641:80	
arbetsgivaravgifter	76 890:—	
omkostnader	25 600:75	
kostnadsersättning		100 000:—
Reskostnader	56 286:40	
Förbundets omkostnader	206 548:95	
Nordanede	50 269:48	
Bocksjö	34 197:24	
Fastigheten Moen Bocksjö	37 414:99	
Sjösportläger		250:45
Kursverksamhet	2 273:50	
Tidskriften Diabetes	80 313:75	
Varuservice Findus	3 166:47	
Ränteintäkter		22 244:06
Aktieutdelningar		20 849:75
Medlemsavgifter		198 172:—
Anslag		85 000:—
Gåvor		56 056:15
Penninggåvor istället för blommor		81 312:—
D-dagen 1975		2 079:50
Jultian		32 909:29
Stödpenning		178 640:90
Julkort 1976		26:62
Påskprydnader		1 200:—
Medlemsblock		485:50
Brevmärken		1 574:20
ID-kort		1 992:60
Brevskolekurs		23:50
Broschyrer		3 671:50
Textilinsamling		10 000:—
Bildband	1 097:20	
Livsmedelstest		45 399:—
Livsmedelsattrapper		487:20
Lotteri 1975/76		193 324:70
Försäljning skogsprodukter		51 728:—
Arrenden och hyror Bocksjö		540:—
Avskrivningar	102 921:80	
Fondavsättningar	120 918:05	
Överskott 1976	4 426:54	
	Kronor 1 087 966:92	1 087 966:92

Balansräkning per 31/12 1976

	<i>Tillgångar</i>	<i>Skulder och eget kapital</i>
Kassa	3 000:—	
Bank	328 468:84	
Postgiro	89 617:17	
Diabetesgården Nordanede	1:—	
Fastigheten Moen, Bocksjö	1:—	
Nybyggnad, Bocksjö	1:—	
Inventarier, Stockholm	1:—	
Inventarier, Bocksjö	1:—	
Förlagsböcker	1:—	
Norrman-grafik	2 450:—	
Varulager livsmedel	11 268:55	
Aktier och obligationer	439 108:97	
Sergelreklam	65 000:—	
Seller's Reklam AB	595:68	
Fordringar på kommuner m fl	66 081:—	
Redovisningsförskott	1 809:93	
Förutbetald hyra	5 250:—	
Ingående mervärdesskatt	707:—	
Diverse fordringar	47 757:—	
Förskotterade kostnader, lotteri	163 871:95	
Anställdas källskatt		26 930:—
Utgående mervärdesskatt		378:—
Riksförsäkringsverket		15 510:—
Interimsskulder		45 882:12
Leverantörer		35 316:—
Felgireringar		60:—
Linders Fond		315:78
Forskningsfonden		20 532:16
Hjälpfond		50 000:—
Pensionsfond		110 000:—
Kapital 1.1.1976	915 641:49	
Överskott 1976	4 426:54	
	Kronor 1 224 992:09	1 224 992:09

Aktieportföljens deklarationsvärde kr 503 950:—

Specifikation av reskostnader 1976

	<i>Kostnader</i>	<i>Intäkter</i>
Resor till sammanträden styrelse och AU	15 534:—	
Besök vid DF-möten	2 399:—	
Specialresor	1 325:95	
Centrala konferenser	5 455:55	
Världskongressen, New Delhi	31 571:90	
	Kronor 56 286:40	

Specifikation av förbundets omkostnader 1976

	<i>Kostnader</i>	<i>Intäkter</i>
Riksstämman	33 379:30	
Diverse kostnader	49 268:11	
Arvoden styrelse och AU	7 975:—	
Sammanträdeskostnader styrelse och AU	1 440:40	
Kontorsmaterial	15 414:35	
Teleavgifter	11 972:55	
Porto, transporter	11 427:85	
Försäkringar	1 316:—	
Representation, uppvaktningar	8 524:45	
Kostnader för regionalträffar	569:95	
Årsavgift till IDF	6 006:43	
Trycksaker	7 161:95	
Tidningar, böcker	440:43	
Årsavgift till ABF	3 422:10	
Reparation av kontorsmaskiner	270:95	
Arbetsgivaravgifter	3 338:—	
Kostnader för bildande av lokalföreningar	2 000:—	
Bokföringskostnader	10 387:10	
Revisionskostnader	9 722:—	
Talboksinspelning	1 299:95	
Medlemsregister	14 376:35	
Inventarietköp	6 835:73	
	206 548:95	

Specifikation av verksamheten Nordanede 1976

	<i>Kostnader</i>	<i>Intäkter</i>
Löner	103 618:95	
Arbetsgivaravgifter	28 495:—	
Livsmedel	86 912:46	
Förbrukningsartiklar	4 051:20	
Tvätt	5 301:95	
El	20 702:60	
Teleavgifter	1 551:70	
Resor och transporter	3 365:—	
Försäkringar	6 774:—	
Reparationer	1 737:32	
Inventarieköp	6 539:60	
Diverse kostnader	3 502:40	
Avgifter		199 402:70
Avgifter, vinterläger		6 500:—
Gåvor		16 380:—
Förbundets kostnad		50 269:48
	<hr/>	
Kronor	272 552:18	272 552:18

Specifikation av verksamheten Bocksjö 1976

	<i>Kostnader</i>	<i>Intäkter</i>
Vinterläger	16 609:96	11 657:50
Kurs för vårdnadssavare	21 927:30	15 875:—
Barnkoloni, sjuksköterskor	12 285:26	
husmor	12 756:80	
vårdbiträden	35 007:90	
övrig personal	34 826:55	
livsmedel	42 735:31	
övriga utgifter	16 471:35	
avgifter		143 026:50
Arbetsgivaravgifter	32 075:—	
Weekendträffar	8 710:69	13 322:—
Gåvor		15 327:88
Förbundets kostnad		34 197:24
	<hr/>	
Kronor	233 406:12	233.406:12

Specifikation för fastigheten Moen Bocksjö 1976

	<i>Kostnader</i>	<i>Intäkter</i>
Fastighetsskötsel	18 759:—	
Inköp inventarier och utrustning	100 306:30	
Diverse omkostnader	16 121:04	
El	21 224:40	
Försäkring	6 587:20	
Reparationer och underhåll	10 094:80	
Renhållning	1 072:—	
Gåvor och anslag		136 749:75
Förbundets kostnad		37 414:99
	<hr/>	
Kronor	174 164:74	174 164:74

Specifikation av tidskriften Diabetes 1976

	<i>Kostnader</i>	<i>Intäkter</i>
Tryckningskostnader	114 361:40	
Expedieringskostnader	33 849:15	
Portokostnader	55 301:20	
Klichéer	2 361:60	
Omkostnader	55 864:60	
Diabetesbandet		3 656:—
Prenumerationer, kollektiva		124 199:—
enskilda		5 888:20
Annonsinkomster		47 681:—
Förbundets kostnad		80 313:75
	<hr/>	
Kronor	261 737:95	261 737:95

SVENSKA DIABETFÖRBUNDETS FORSKNINGSFOND Resultaträkning för år 1976

	<i>Kostnader</i>	<i>Intäkter</i>
Intäktsräntor		54 810:42
Aktieutdelningar		55 033:50
Testamentsdonationer		404 385:82
Gåvor		88 703:—
Gåvor till ögonforskning		785:—
Penninggåvor istället för blommor		32 617:20
Utbetalda anslag 1976	516 750:—	
Varav beviljade eller reserverade		
1975 och tidigare/ 498 434:—	
Världskongressen New Delhi	18 316:—	
Kostnader för läkarrådet	71 088:—	
	3 932:40	

Övriga omkostnader	4 274:80	
Årets överskott	538 723:74	
	<u>Kronor</u>	<u>636 334:94 636 334:94</u>

Balansräkning per 31/12 1976

	<i>Tillgångar</i>	<i>Skulder och eget kapital</i>
Bank	650 027:38	
Aktier och obligationer	1 122 653:56	
Beviljade ej utbetalda anslag		301 316:—
Reserverade medel för social undersökning		10 000:—
Fordran på Sv. Diabetesförbundet	20 532:16	
Syskonen Gabriellssons i Östanbäck Fond		50 000:—
Kapital 1.1.1976	893 173:36	
Överskott 1976	538 723:74	1 431 897:10
	<u>Kronor</u>	<u>1 793 213:10 1 793 213:10</u>

Aktieportföljens deklarationsvärde kr 1 239 280:—

LYDIA OCH OSCAR LINDERS MINNESFOND 1976

Tillgångar

Aktier deponerade i Svenska Handelsbanken depå S 14663899 ..	55 140:40
Kapitalmedelskonto 14663899	5 922:94
	<u>Kronor</u>
	<u>61 063:34</u>

Eget kapital

Kapital per 1.1.1976	60 729:89
Kapitaliserad avkastning 1976	333:45
	<u>Kronor</u>
	<u>61 063:34</u>

Aktieportföljens deklarationsvärde kr 66 850:—

SERDELREKLAM

Resultaträkning för år 1976

	<i>Kostnader</i>	<i>Intäkter</i>
Hyror	41 965:70	
Service	35 264:41	
Provisioner	118 187:45	
Övriga omkostnader	69 079:87	
Avskrivningar	14 203:18	
Försäljning		280 425:38
Intäktsräntor		2 152:18
Vinst 1976	3 876:95	
	<u>Kronor</u>	<u>282 577:56 282 577:56</u>

Balansräkning per 31/12 1976

	<i>Tillgångar</i>	<i>Skulder och eget kapital</i>
Kassa	239:35	
Bank	8 255:65	
Postgiro	66 303:59	
Kundfordringar	22 191:50	
Interimsfordringar	18 727:50	
Affischtavlor	1:—	
Leverantörer		6 968:40
Interimsskulder		6 792:35
Sv. Diabetesförbundet		65 000:—
Debiterad mervärdesskatt		3 329:25
Debiterad reklamskatt		1 714:75
Redovisning mervärdesskatt		11 447:—
Redovisning reklamskatt		5 805:—
Kapital 1.1.1976	10 784:89	
Vinst 1976	3 876:95	14 661:84
	Kronor 115 718:59	115 718:59

Förteckning över utdelade forskningsanslag 1976

1. Andersson, Arne Uppsala	Studier av isolerade Langerhanska öar i vävnadskultur med avseende på de "somatostatin"-innehållande A ₁ -cellerna samt effekten av olika serumtillsatser till odlingsmediet.	15.000:—
2. Arnqvist, Hans Linköping	Studier av hur kärlväggens metabolism påverkas av insulin och diabetiska sjukdomstillstånd.	10.000:—
3. Asplund, Kjell Umeå	Hypothalamus roll vid fetma och diabetes mellitus.	7.000:—
4. Berggren, Per-Olof, Uppsala	Betydelsen av kalcium för sekretion av insulin.	6.000:—
5. Berglund, Ove Umeå	Studier av medfödd sekretionseffekt för insulin hos diabetiska möss.	6.000:—
6. Borg, Håkan Uppsala	Fortsatta studier av de insulinproducerande B-cellernas oxidativa metabolism med särskild hänsyn till effekten av olika substrat, ketonkroppar, sulfonylurea samt alloxan.	8.000:—
7. Brodin, Sven Uppsala	Studier av metaboliska förutsättningar för insulin- och glucagonsekretion, särskilt med hänsyn till vissa enzym och nukleotider.	10.000:—
8. Cerasi, Erol Stockholm	Mekanismerna för glykosinducerad insulinfrisättning från B-celler hos friska och diabetiska djur.	25.000:—
9. Engström, Lorentz, Uppsala	Hormonell reglering av enzymaktivitet via cykliska nukleotider.	10.000:—
10. Eriksson, Ulf Uppsala	Fortsatta djurexperimentella studier av de Langerhanska öarnas funktion hos avkomman till mödrar med latent eller manifest diabetes.	7.000:—

11.	Gagerman, Eva
Umeå	Deltar GMP i regleringen av den kolinergera innervationen i B-cellerna?	8.000:—
12.	Gentz, Johan
Stockholm	Efterundersökning av diabetiska mödrar och deras barn — metaboliska och psykosociala studier.	5.000:—
13.	Grankvist, Kjell
Umeå	Studier av fria B-cellers viabilitet in vitro: effekt av serum från diabetiker.	5.000:—
14.	Grimelius, Lars
Uppsala	Kvantitativa och kvalitativa studier av pankreasövävnad och digestionskanalens endoktrina cellsystem vid diabetes.	10.000:—
15.	Gylfe, Erik
Uppsala	Studier av sekretionsmekanismen för insulin i odlingsystem med särskild hänsyn till sekretionsgranulas innehåll av kalcium- och serotonin.	8.000:—
16.	Hellerström,
Claes, Uppsala	Studier av pankreastransplantation vid diabetes mellitus.	25.000:—
17.	Henriksson,
Christen
Göteborg	Isolering & transplantation av Langerhanska öar.	5.000:—
18.	Holm, Jan
Göteborg	Skelettmuskulaturens betydelse för insulin- och glukosomsättningen.	5.000:—
19.	Häger, Anders
Linköping	Fortsatta studier över fettvävens cellularitet samt insulinsekretionen i relation till glukostoleransen hos obesa och normalviktiga barn och ungdomar.	9.000:—
20.	Idahl, Lars-Åke
Umeå	Studier av insulaereaktiva antikroppar från diabetiker på den sekretoriska funktionen hos isolerade B-celler från mus.	10.000:—
21-22.	Larsson, Yngve
Ludvigsson,
Johnny,
Linköping	Studier rörande mikroangiopatins patofysiologi vid juvenil diabetes mellitus.	29.000:—
23.	Lindsten, Jan
Stockholm	Genetiska faktorerens betydelse för insulinfrisättningen vid diabetes mellitus.	15.000:—

24. Luft, Rolf
Stockholm	Prognosen för prediabetes och dess betydelse för uppkomsten av vas- kulära sjukdomar.	25.000:—
25. Monti, Mario
Lund	Studier av erythrocyternas meta- bolism hos patienter med diabetes mellitus.	5.000:—
26. Naeser, Peter
Uppsala	Studier av enzymaktiviteter i reti- nas blodkärl vid diabetesretinopati.	8.000:—
27. Nyberg, Gudrun
Göteborg	Studier av långtidseffekten av till- växthormon på glykosmetabolis- men i human fettväv.	5.000:—
28. von Schenck,
Henning, Malmö	Metodologiska studier över radio- immunologisk glukagonbestämning.	9.000:—
29. Sehlin, Janove
Umeå	Kalciumjonens betydelse för insu- linsekretionen i normala och dia- betiska försöksdjur.	15.000:—
30. Smith, Ulf
Göteborg	Undersökningar av sambandet mellan insulinnivå <i>in vitro</i> och an- talet insulinreceptorer i humana fettceller.	12.000:—
31. Sterky, Göran
Stockholm	Genetiska, immunologiska och me- taboliska aspekter på juvenil dia- betes.	14.000:—
32. Sundler, Frank
Lund	Fortsatta studier över det cellsys- tem i pancreas som producerar pancreas-polypeptid (PP).	7.000:—
33. Sundkvist, Göran
Malmö	Studie av multipla faktorer invol- verade i patogenesen av diabetisk microangiopathi, utförd på juve- nila insulinbehandlade diabetiker.	8.000:—
34. Täljedal, Inge-
Bert, Umeå	Insulinsekretionens reglering och B-cellernas känslighet för cyto- toxisk påverkan.	25.000:—
35. Tranberg, Karl-
Göran, Lund	Pancreatit, hepatic and peripheral influences on plasma insulin and blood glucose.	10.000:—
36. Thorell, Jan
Malmö	Studier av sambandet mellan insu- linsekretionen och insulins effekt på glukosomsättningen hos friska och vid olika stadier och typer av diabetes.	15.000:—

37.	Uvnäs-Wallensten, Kerstin
Stockholm	Vagal insulinfrisättning — en atropinresistent mekanism.	5.000:—
38.	Winblad, Bengt
Umeå	Ytstrukturella förändringar på B-celler i suspension samt effekten av långvarig diabetes på njurglomeruli.	8.000:—
39.	Widström, Anders,
Örebro	Studier av glukosinducerad insulinfrisättning samt långtidseffekten av sulfonylureabehandling vid adult diabetes mellitus.	5.000:—
40.	Ågren, Ambjörn
Uppsala	Fortsatta experimentella studier av den funktionella mognaden i B-cellen med speciell hänsyn till glykosfosforyleringens roll som glukosreceptor.	7.000:—
41.	Östenson, Claes-Göran,
Uppsala	Fortsatta experimentella studier av de Langerhanska öarnas A ₂ -celler, speciellt med hänsyn till funktion, metabolism och morfologi vid diabetes mellitus.	7.000:—
42.	Östberg, Yngve
Umeå	Spottkörtlarnas endokrina funktion vid diabetes.	7.000:—
43.	Östman, Jan
Huddinge	Studier av lipidmetabolism i fettväv och den endogena insulinproduktionen vid olika former av diabetes mellitus.	24.000:—
44.	Lindgärde, Folke
Malmö	Effekt av ökad aktivitet på skelettmuskulaturens kapillarisering och enzymaktivitetsnivåer bland män med latent diabetes.	8.000:—
45.	Lundquist, Ingmar,
Lund	Studier av insulinsekretionens relation till lysosomal aktivitet, mikrotubuli och cykliska nukleotider i Langerhanska öar.	9.000:—
46.	Emdin, Stefan
Umeå	Fortsatta studier av primitiva insuliners struktur, funktion, evolution och sekretion.	9.000:—
47.	Stenling, Roger
Umeå	Fortsatta ultrastrukturella undersökningar av tunntarmslemhinnan vid diabetes mellitus.	10.000:—

48. Hallmans, Göran Kliniska och experimentella studier av effekten av lokal traumatisering vid diabetes. 5.000:—
Umeå

500.000:—

Bilaga 2

MEDLEMSANTAL 1975 OCH 1976

Förening	Ant. medl. 30/9 1975	Ant. medl. 30/9 1976	+ —
A 1 Stockholm	3 930	4 087	+ 157
B 1 Södertälje	350	370	+ 20
C 1 Uppsala	416	474	+ 58
D 1 Nyköping	319	382	+ 63
D 2 Eskilstuna	361	375	+ 14
D 3 Katrineholm	121	125	+ 4
E 1 Linköping	403	449	+ 46
E 2 Norrköping	675	706	+ 31
E 3 Åtvidaberg	68	76	+ 8
E 4 Motala	168	185	+ 17
E 5 Finspång	103	120	+ 17
F 1 Jönköping	296	306	+ 10
F 2 Eksjö	340	356	+ 16
F 3 Värnamo	247	267	+ 20
G 1 Växjö	471	488	+ 17
G 2 Ljungby	156	163	+ 7
G 3 Markaryd	68	70	+ 2
H 1 Kalmar	334	358	+ 24
H 3 Västervik	309	317	+ 8
H 4 Oskarshamn	281	295	+ 14
I 1 Gotland	117	119	+ 2
K 1 Blekinge	444	481	+ 37
L 1 Kristianstad	244	246	+ 2
L 2 Hässleholm	197	217	+ 20
L 3 Simrishamn	117	138	+ 21
L 4 Ängelholm	35	64	+ 29
M 1 Malmö	666	756	+ 90
M 2 Helsingborg	478	438	— 40
M 4 Landskrona	176	186	+ 10

M 5 Höganäs	160	162	+	2
N 1 Halmstad	211	222	+	11
N 2 Varberg	89	126	+	37
O 1 Göteborg	1 435	1 459	+	24
O 2 Uddevalla	206	231	+	25
P 1 Borås	519	553	+	34
P 3 Alingsås	186	197	+	11
P 4 Vänersborg/Trollhättan	165	157	—	8
R 1 Lidköping	288	308	+	20
R 2 Skövde	353	373	+	20
R 3 Mariestad	176	192	+	16
R 4 Falköping	161	167	+	6
S 1 Karlstad	187	222	+	35
S 2 Kristinehamn	290	268	—	22
S 3 Hagfors ¹⁾	33	37	+	4
S 4 Arvika	81	96	+	15
S 5 Filipstad	138	143	+	5
S 6 Fryksdalen (ny)		38	+	38
S 7 Säffle (ny)		26	+	26
T 1 Örebro	709	749	+	40
T 2 Karlskoga/Degerfors	259	302	+	43
T 3 Hällefors (ny)		58	+	58
T 4 Hallsberg (ny)		106	+	106
U 1 Västerås	360	411	+	51
U 2 Norberg	252	249	—	3
U 3 Hallsta/Sura	128	131	+	3
U 5 Arboga	59	55	—	4
W 1 Falun/Borlänge	293	308	+	15
W 2 Hedemora	128	137	+	9
W 3 Ludvika	146	146		0
W 4 Mora	101	120	+	19
X 1 Gävle	317	337	+	20
X 2 Sandviken	174	187	+	13
X 3 Söderhamn	130	160	+	30
Y 1 Härnösand	195	221	+	26
Y 2 Örnsköldsvik	255	297	+	42
Y 3 Sundsvall	217	255	+	38
Z 1 Jämtland	482	527	+	45
Z 2 Mörsil (ny)		38	+	38
AC 1 Umeå	299	308	+	9
AC 2 Skellefteå	379	427	+	48
AC 3 Lycksele	98	119	+	21
AC 4 Vilhelmina/Åsele	78	94	+	16
BD 1 Luleå	254	265	+	11
BD 2 Boden	122	125	+	3

BD 3 Kiruna	149	201	+ 52
BD 4 Arvidsjaur	98	103	+ 5
BD 5 Haparanda/Kalix	89	99	+ 10
BD 6 Gällivare/Malmberget	167	169	+ 2
BD 7 Piteå	308	305	- 3
	22 814	24 600	+ 1786

X 4 Ljusdal (ny efter 1/10 1976)

Y 4 Sollefteå (ny efter 1/10 1976)

¹⁾ Har uppgått i Filipstadsföreningen efter den 1/10 1976.

Forts. fr. sid. 19

av sötningsmedel innehållande sorbitol och fruktos, sackarin m m i tidningen Diabetes. Frågan har givetvis mer långtgående konsekvenser än själva annonsstoppet. Vid ett sammanträde helt nyligen har läkarrådet inom sig utsett en expertgrupp för att utreda frågan, eftersom bl a fakta om sackarin och cyclamat saknas och eftersom frågan har många fasetter. Tidningsredaktionens svar på fråga i öppet brev från Göran Blohmé och Helena Grill-Holmberg är därmed också lämnad.

Man kan givetvis inta den mycket lättvindiga attityden att "förbjuda alla sötningsmedel". Då bortser man från det faktum att det utan tvekan finns ett behov för diabetiker att i vissa situationer ha möjlighet till sötningsmedel. Detta gäller tex vid bakning av olika sorters bröd, möjlighet till användning av vissa marmelader, kompotter, saft, läskedrycker m m. Det är alldeles givet att dessa valmöjligheter måste stå kvar för diabetiker, under förutsättning att produkten inte är olämplig och att

informationen om dess olägenheter och begränsning ifråga om lämplig kvantitet är adekvat. Jag vill i detta sammanhang erinra om att på marknaden existerar livsmedel med olika sorbitolhalt, dels s k lågsorbitolhaltiga, c:a 15 % och dels högsorbitolhaltiga, bortåt 60 %. Vissa marmelader och kompotter som innehåller låg sorbitolhalt torde på intet sätt vara olämpliga för diabetiker. Endast dessa typer av livsmedel har godkänts av Svenska Diabetesförbundet och förekommer i tidningens annonser. Dessutom gäller sedan några år ett avståndstagande från förbundsstyrelsen för produkter av typ "godis", småkakor och bakelser.

Läkarrådet är ytterst angeläget om att inte enbart företa en ovan angiven utredning utan även fortsättningsvis via upplysningsverksamhet inom Diabetesförbundet och annorstädes ingripa aktivt så att sötningsmedel användes på rätt sätt och i rätt mängd. En översyn och ett klarläggande i detta ärende är ytterst eftertraktat, inte enbart av alla diabetiker, utan även av alla diabetesinriktade läkare.

Jan Östman

under uppväxten och vilken sorts motion som är särskilt lämplig. Vi väntar på en vetenskaplig undersökning. Kolonivistelse har ju blivit på högsta modet. Vi kan inte ta emot alla som söker, samma situation som i Nordanede.

Häromdagen hörde jag en person yttra över ett förslag till kommunalt bidrag till utlandsresor för synskadade: "Vad glädje kan dom ha av att resa, när dom inte ser." Här krävs tydligen upplysning om att ingen så väl som den synskadade behöver komma ut, och att han verkligen får ut någonting av en resa. Tyvärr är inte Nordanede handikappvänligt byggt, det är en gammal folkskola på landet och kan inte ha allt. Men just på Nor-

danede var en kurs för synskadade diabetiker i våras. Och ingen grupp talar Birgit och Eivor så väl om som om dessa. När de, Birgit och Eivor stod med sina rynkade vita mössor liksom klippta ur en Carl Larsson-tavla och tog emot är jag övertygad om att alla de synskadade fick intryck av dem för livet.

Jag brukar till våra riksstämmoder alltid rekommendera litet extra kärlek och tokighet, nu säger jag också, dansa, bada, vandra och ta om varandra under de korta sommarmånaderna. Tråkighet finns det nog av.

Nancy Eriksson

Diabetesförbundets brevmärke

Stöd Svenska Diabetesförbundets verksamhet genom att rekvirera förbundets brevmärken.

Brevmärket säljs i block om 100 st märken.

Pris 20 kronor inklusive porto.

Till Svenska Diabetesförbundet
Box 6609, 113 84 Stockholm

Undertecknad rekvirerar härmed
..... block Brevmärken à 20 kronor

Namn:

Adress:

Postnr/Postadr.:

6000248942

Göteborgs universitetsbibliotek

Hoechst tänker framåt

och sprider kunskap om diabetes
genom broschyrerna:

- Råd till patienter med diabetes
- Kunskap är bästa medicin
- Det är viktigt att äta rätt
- Det är viktigt att motionera
- Injektionsteknik samt bildband med ljud

kan rekvireras från
Svenska Diabetesförbundet.

Hoechst

Svenska Hoechst AB
BOX 42026, 126 12 Stockholm
Tel. 08-19 00 60

Om adressaten flyttat, v. g. returnera till
Diabetes, Box 6609, 113 84 Stockholm.
Vi betalar portot.

Visste Du att

- benämningen insulin kommer av det latinska ordet insula, som betyder ö? År 1916 gav den brittiske fysiologen Sir Edward Sharper-Shafer insulinet dess namn efter de cellöar i bukspottkörteln, som antogs producera det antidiabetiska hormonet.
- Vitrum har tillverkat insulin i Sverige sedan 1929?

Vitrum

Vitrum's insulinserie erbjuder ett urval, som täcker behovet i varje enskilt fall.

